

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Johannes Climacus eller De Omnibus dubitandum est

Citation: Kierkegaard, Søren: "Johannes Climacus eller De Omnibus dubitandum est", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 15*, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2012 , s. 18r. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-jc-txt-shoot-id1a3d6615-b995-4b59-8452-a0d8371dea0a.pdf> (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 15

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

Indledning.

Som Fisken, naar den i Skorpen af Vandet har snappet sit Bytte, søger ned til Havets Bund, saaledes blev Johannes nu ene med hiin Sætning i Sjælens Dyb. En tidlang hengav han sig til de forskjellige Stemninger, som den blotte Besiddelse af et Noget, hvis sande Betydning man endnu ikke har indseet, fremkalder, han lod sig mangfoldigt bevæge af de mange Tanker om Opgavens Vanskelighed, om de indvikelnde Besnærelser, om de frugtesløse Forsøg, om de seirrige Øieblikke, om den romantiske Maade, paa hvilken han vilde komme til at existere, kort han nød en første Forelskelses søde Glæde og Smerte; thi det er som Hippel etsteds siger: es geht mit den Wissenschaften wie mit der Liebe: die verstohlene ist die angenehmste.« (cfr Lebensläufe 1. p. 200.)

Efterhaanden som han mere og mere kom til sig selv, mere og mere følte Trang og Energie til i bestemtere Form at sætte sig Opgaven, stræbte han ogsaa at besinde sig paa, om der ikke i hvad han erindrede af de Philosopherendes Tale, skulde findes et veiledende Vink. En Reise omkring Verden tiltræder man ikke saaledes som man tiltræder en Spadseretur. Uden at kjende Reisens Møisommeligheder skjuler Sjælen sig i en vemodigt opløftende Andagt, idet Modet og Begeistringens kappes med en vis Angst i eventyrlig Dristighed. Men skjønt man saaledes overlader sig til sig selv, er dog Intet naturligere end man agter paa deres Efterretninger, der have forsøgt det Samme. At Johannes her ikke turde vente i de Philosopherendes Tale at finde en saa fuldstændig Oplysning, som en Søemand har det i sit Kort, det indsaar han vel, men han vidste ogsaa, at Aanden ikke er underlagt Mangfoldighed, at dens Bevægelse er meget mere eensformig.

Idet han nu søgte at komme sin Hukommelse til Hjælp, da blev han ganske underlig tilmode, da det blev ham klart, at der næsten ikke var faldet et eneste Ord i de Philosopherendes Samtaler om alle de Fata og Eventyr, i hvilke den maatte forsøges der gik ud at tvivle om Alt. Og dog skulde man have ventet at høre dette; man maatte troe, at Det var det, de allerhelst vilde tale om, ligesom Søfarende helst tale om deres overstandne Fata og især ere tilbøielige dertil, naar de træffe sammen med Mænd, der have befaret de samme Have. Han kunde have forklaret sig det, om Een eller Anden havde villet tillyve sig, at have været med, uden virkelig at have været det, men haabede tillige i Udtrykkets Inderlighed at kunne skielne den befarnede Mand fra Eftersnakkeren. Uforklarligt var derimod det, der skete at Enhver taug. Skulde det være saa forfærdeligt, hvad de havde seet, at de gruede for at tale derom? Dog de vare jo i Selskab med Mænd, der maatte have seet det Samme.

Vel var det ikke ganske saa, at han ikke havde hørt et Ord af de Philosopherende om denne Sag, men idet han i sin Hukommelse opfriskede det Lidet, han havde hørt, maatte han dog tilstaae, at det var Intet, og at det var i sin Orden, at den enkelte Yttring i sin Tid blot havde gjort ham mismodig. Da der saaledes engang var Tale om Betydningen af det at have tvivlet som et forud for Philosophien Gaaende, blev han Vidne til følgende Yttring: »man skal ikke spille Tiden paa at tvivle, man skal blot rask begynde paa Philosophien.« De Tilhørende grebe denne Oplysning med samme Glæde som Chatolikerne gribe Forkyndelsen af et Aflad. Johannes derimod blev saa beskjemmet paa den Talendes Vegne, at han ønskede sig langt borte, at Ingen skulde see det paa ham. »Ogsaa et almindeligt Menneske«, sagde han ved sig selv »bestræber sig for at gjøre hvad han siger, dog kan det af Ukyndighed hænde ham, at han gjør noget Andet, fordi han ikke forstaaer sig selv. Dette kan derimod ikke hænde Philosophen. Men saa ligefrem at sige, at det ikke er Umagen værd at gjøre, hvad man til andre Tider forsikrer, man har gjort; med Bevidsthed at undlade det, som man ellers fremhæver som en nødvendig Betingelse; det er jo baade at foragte sig selv og Philosophien!« – En anden Gang hørte han en af de Philosopherende, til hvis Udsagn man især havde Tillid, at yttre sig saaledes: at tvivle om Alt, er ingen let Sag; det er nemlig ikke en Tvivlen om Dit og Dat, om Dette eller Hiint, om Noget og Andet, men det er en speculativ Tvivlen om Alt, hvilket ingenlunde er en let Sag.« Han erindrede, hvor opmærksom han blev ved denne Tales Begyndelse, hvor nedslagen han var ved dens Slutning; da han indsaar, at der ikke var sagt et eneste Ord. Det havde været bedre, om den Talende ikke havde sagt mere end de første Ord; thi det Følgende sagde Intet, uagtet det gav sig Mine deraf, og forsaavidt var det besynderligt, at Talen ikke blev meget længere; thi naar man vilde tale paa den Maade, saa maatte man have uendelig Meget at sige.

Johannes tog da for stedse Afskeed med de Philosopherende; om han end af og til hørte en enkelt Bemærkning af dem, besluttede han dog ikke videre at agte derpaa, da han havde gjort saa mange sørgelige Erfaringer paa, hvor svigefulde deres Ord vare. Han fulgte nu den Methode, han havde været vant til at følge, at gjøre Alt saa simpelt som muligt.